

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesечно K 1:25, godišnje K 15.—. Za INOZEMSTVO K 23.—.

Plativi i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIĆTOV na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug)

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. JURE JURIN.

OGLASI PO CIENIKU.

God. X.

ŠIBENIK, četvrtak 30. travnja 1914.

Broj 981

Bečko Novo Mjesto.

Trebalо je da prodje više od tri vijeka, da im Kvaternik, prvi buntovnik nove Hrvatske digne kult mučeništva! Smrt, odrubljene glave dvaju hrvatskih velikana, skršenje zadnjeg otpora ondašnje staleške Hrvatske, sve momenti jaki i potresni, koji ostavljaju dubokih tragova u povijesti, prelaze od pokoljenja na pokoljenja i sve što dalje to su svjetiljili i razumljiviji.

Dan 30. travnja, dan ljubavi i mržnje, pjeteta i zegje za pravednom osvetom, kad Kvaternik pozove Hrvate prvi put, da ga proslave, prošao je kako je prolazio tri vijeka bez dubljeg shvaćanja.

Bečko Novo Mjesto značajno u historiji našoj, sudobosno za narod naš, nije ipak poput Kosova ozvanjalo sa gusalama, ispunjalo dušu naroda i srce svakog Srbina samo jednom zavjetnom misiju: osvetom.

I danas na dan objetnice pogibije Zrinskog i Frankopana, mi ipak veselo gledamo na taj tužni dogogaj jer značaj je njegov potpuno shvaćen, i a nuda u osvetu sigurna. Cijeli naš narod hrvatskog i srpskog imena, pa i tamo preko granice, gdje slobodna braća žive, slavi se tragedija Bečkog Novog Mjesta, a ta proslava znači: mržnja, osveta, smrt jednom i najvećem neprijatelju našemu!

Slava banu grofu Petru Zrinskom!
Slava knezu Krstu Frankopanu!

Bez naslova.*

(Nastavak).

Po gradu se je općenito govorilo, da će sudac D. u svojoj karijeri imati od toga posljedica, a znade se, da je najviše poglavarstvo radio oko toga, da mu osuđeti promaknuće. Za ovo posljedne imamo dokaza, koje za sada nećemo iznašati, a i kad ih nebi imali, vjerovali bi slijepo u tu tvrdnju, jer je to za nas, koji poznamo naše poglavarstvo, jedan sasmost prirodnog pojma. Za njih je naime na poglavarstvu aksiom, da se mora uništiti svakoga, koji pridigne glavu, i dosljedni tome neće nikada propustiti zgodu, da naškodi jednom takome. Što je bilo u toj manifestaciji i drugih činovnika, koji * jer nam je zadnji put naslov bio zaplijenjen.

PODLISTAK

30. travnja.

Svetli divi, — Vašeg žara
Pune su nam grudi;
Od tog žara tek čutimo
Da smo božji — ljudi!

Plamen sjajnih duša Vaših
Od pāsa do pāsa
Neugasna kō buktinja
Sjaje svjetlom spasa.

Samo duše odgojene
Il rogjene mraku
Mrze svjetlost što odsieva
Sa lica junaku.

Samo duše ropske čudi
Gramzeče za blagom
Ne pojimaju vječnu čežnju
Za slobodom dragom.

Ali gdje je srce čisto,
Gdje je svijest prava,
Tu se svaki njezin martir
Slavi, obožava.

od toga nijesu imali nikakvih posljedica, to je samo s razloga, što nijesu bili slučajno opaženi. Time, što smo rekli u zadnjem članku, da je i drugih činovnika sudjelovalo manifestaciju, nijesmo sigurno nikoga htjeli denuncirati, kako nam se to predbacuje s izvjesne strane, jer nam to nije u naravi, niti ima smisla nakon skoro 2 godine onako neodredjeno denuncirati, kad je već stvar potpuno zaspala.

Na poglavarstvu su radili proti D., jer su znali, da takve usluge, učinjene državi, ne ostaju nenagradjene. Dalje su računali i na to, da će D.—a time skrišti pak da će on, radi svog promaknuća, koje ga inače po zakonu ide, napustiti svoju ideju i pasti pred njima na koljena, da ih udobrovolji. Svakako, a to i sami vide, račun su učinili bez krčmara! Treba će ga pričinjati, ali neka budu uvjereni, da će im rezultat ostati uvijek isti!

Do tada je D. bio kod prizivnog suda u Zadru uvijek dobro-vidjen, a od svojih neposrednih starešina kvalificiran uvijek sa „veoma dobro“. On je to i zaslužio, jer je kao sudac ulagao sve svoje sile i sposobnosti, da udovolji svojoj zadaći i starešine su mu to do onda sa svom pripravnosću priznavali. Pa ipak on je bio preteran već dva puta, a o budućnosti nećemo govoriti, jer je zagonetna. Mi se naime nadamo, da ćemo ovim svojim pisanjem kao i time, što ćemo dati stvar u ruke zastupnicima, čim se parlament otvoriti, stati na kraj ovim protagonistima, ali opetujemo to je sama nada. Kod nas se dogadjao toliko toga, što se inače nebi smjelo dogadjati pak možemo i to očekivati, da D. bude još koji put preskočen. Nego mi moramo poći još dalje i nabrojiti sve teške grijeha, što ih je D. počinio, a koji su naravno uzrok, da on ne može biti imenovan. Zadnjih mjeseca prošle godine nastale su neke važne političke promjene u Šibeniku; mi ih svi znamo; Dr. Ilijadica zdržio se je s Drom. Dulibićem. Tom prigodom osvane u „N. Jedinstvu“ dopis iz Šibenika, gdje se govori, kako je nepravedno Dr. Ilijadica napadan, a da bi se u tom osobito bili istakli c. k. sudac D., Niko Milin i Dr. Novaković. To je bilo dosta, da pri komentiranju ove vijesti „N. Jedinstvu“ na poglavarstvu pade prijetnja: „Platiti će to D.“ A sivar je stala tako, da je odmah s Dr. Ilijadica ponudio D. u, da će poslati ispravak „N. Jedinstvu“, a on odbio držeći to suvišnim. To je eto taj teški grijeh njegov. Što ne misli kao Dr. Ilijadica i Dr. Dulibić a nadovezuje se na onoj prvi, što je sudjelovalo manifestaciju. Ni o tome naravno nije nikada bila po-

vedena nikakva istraga, niti izvidi. U novembru 1913. slijede imenovanja, a D. biva preskočen. To je prvi put. Do tada on nije nikada niti mogao niti faktično očekivao svog imenovanja, jer nije dolazio na nj red, pak prema tome nije prije ni mogao biti preskočen, kako bi se to htjelo prikazati s one strane, koja neće da shvati položaj naših sudaca u pogledu njihove neodvisnosti. S te strane bi se htjelo prikazati, kao da je D. već prije toga čekao imenovanje i bio preskočen, ali s drugih razloga, a ne s toga, što je sudjelovalo manifestaciju i što je svojim idejama i uverenjem uz Dr. Drinkovića i Dr. Krstelja. Mi opetujemo: To je prvi put, što je D. očekivao imenovanje i tada je prvi put preskočen, a s jedinog razloga, što je sudjelovalo manifestaciju 1912. i što neće da promijeni svoj politički „credo“ ili bolje „što se bavi politikom“, kojim se izrazom voli poslužiti netko, komu mi nemamo razloga da ne vjerujemo. Neposredno iza ovog prvog zapostavljenja pronaša se po Šibeniku glas, da je D. bio od Silobrčića slabo kvalificiran, ali smo stalni, da to nije učinjeno s uvjerenjem, da D. faktično i zasljužuje te slabe kvalifikacije, nego naprotiv s namjerom, da se pokrije ovoga, koji će za to morati odgovarati, ako se stvar iznese pred parlamentom.

Početkom ove godine D. u biva dinguto obavljanje posala suca istražitelja, a dodjeljuje se odjelu „Predbilježba II.a“, sasme sporednom i bez ikakve važnosti. To sve bez, ikakvog povoda i nakon, što je D. za punu 3 godine obavljao funkcije suca istražitelja na potpuno zadovoljstvo svojih starešina. Slučaj u pravom smislu riječi jedinstven u čitavoj Dalmaciji! A treba znati, što to znači za čovjeka, koji ima ponosa! To vrijedja i boli! Ali neka pamte: to će im se osvetiti, jer se ogorčenje i još jača neka čušta, koja se u čovjeku progoljenom uslijed toga razvijaju, ne daju više ničim iskoriteni.

Dolaze ponovno imenovanja u ožujku ove godine i D. biva ponovno preskočen. To je drugi put! Prije nego je itko za imenovanja znao, dolazi iz Beča jedna dobro informirana osoba i javno se izrazuje, da ni ovoga puta neće D. biti imenovan.

Konačno ćemo reći još i to, da ni ove godine D. nije bolje prošao s kvalifikacijama!

(Nastaviti će se). Mladji.

Predplatite se na „Hrvatsku Rieč“!

A martir za nju večih
Teško da je bilo!
Žrtva Vaša duši roda
Diže snagu, krilo!

Cio narod oplomeni
Tragedija Vaša,
Na Vašem je grobu svijest
Oživjela naša!

I mi znamo: iz tog ropstva
Izvuć nam se treba,
U tom ropstvu nema dana
Nema vedra neba!

I mi znamo: žrtva se
Još na pretek hoće,
Jošte borbe i ograja
Prot mraka i zloće!

O slatka je borba sveta
Za slobodu roda,
Slagja, kad je riešit zemlju
Slugā i odrodā!

A ima ih! — Narod onaj
Koji Vas imade
Je l' moguće da za sluge
I odrode znaće?

Vi spoznaste povjesnoga
Tlačitelja roda,
Vi svjedoci da nam uzanj
Ne zasjā sloboda.

Vi padoste s njeg've ruke
Izdajnički, varkom,
Jer ljubljaste tu slobodu
Cielom dušom žarkom!

A odrodi sluge se
Tlačitelju nude,
Jer po njemu sloboda će
Sinut nama svude....

Ima l' grieħa strašnijega
I podlosti niže?
Tlom hrvatskim je l' moguće
Da ta gamad gmiže?

O sve što je protiv sile
Protiv zla i mraka
Nek s' u Vaše ime složi,
U ime junaka!

Pa nek skuplja snage roda
Jedne iste krvi,
Ujedinjen narod samo
Ropstvo će da smrvi.

Klerikalizam i liberalizam u Dalmaciji.

„Agresivni istup klerikalizma importiranog u Dalmaciju od vodje slovenačke pučke stranke dr. Šuštersića izazvao je u čitavoj liberalnoj dalmatinskoj javnosti najžešći otpor, a navlastito zbog toga što vlast posuđa najpripravnije pomaže nastojanja klerikalaca. Liberalni elementi nadjoše se prisiljeni stoga, da u borbi protiv klerikalne najeze zajednički istupaju, pak se samo po sebi zbijelo zbliženje između liberalnih stranaka, hrvatske stranke pod vodstvom zastupnika Blaženka i ostalih političara, te napredne stranke pod vodstvom zastupnika dr. Smidlake. Doduše ne postoji formalni savez među ovim strankama, nego ove su posuđa od klerikalaca potpisnute, pak je postepeno razvila misao, da se svi liberalni i napredni elementi ujedine u jednom taboru poput ujedinjenja između pravaške stranke i klerikalaca. Vodje su povelj pregovore kojima bijaše svrha izvesti ujedinjenje obih stranaka takodjer i u formalnom pogledu da borbu zajedničkom organizacijom protiv klerikalaca uzmognu lakše da podnesu.“

Premda se je na obim stranama pokazala pripravnost za ujedinjenje, pregovori su sasvim tim bili zapeli. Poslije najnovije navale klerikalaca iznova se pojavila ideja za ujedinjenje te su pregovori ponovno započeli. Vodstvo obih stranaka je već spoznalo da se ujedinjenje izvede, samo je potrebno još da se o tom i pristaže izjave i posavjetuju što se upravo sada to zviba. Ne budu li nastale poteškoće, ujedinjenje će biti nedovjedno još u najkraće doba gotovo stvar, tako da će u Dalmaciji postojati samo jedna jedinstvena slobodoučna stranka protiv klerikalne stranke. Tim će se politički odnoshaji razbiti, te pošto nova stranka ne će voditi radikalnu politiku — fuzijom hrvatske stranke učiće u tu stranku mnogo konservativnih elemenata — bit će omogućeno radnu sposobnost sabora osigurati; a zahtijeva se da svih strana saziv sabora da se s jedne strane izborna reforma riješi, ali i takodjer da se iznesu potrebiti zakoni, koje pokrajina već davnog čeka.

U saboru bi nova stranka, nastala fuzijom, morala da postane radna većina, a da ne dopusti da klerikali u nijednom pogledu ne dobiju sve više terena u Dalmaciji.

Prenosimo ovaj članak gradačkog lista „Tagespost“, jer dokazuje da je pisat prično upućen u naše stranačke i opće političke prilike — kažemo prilično, jer poznajući tačno ljudi i odnose u ovoj

Od Jadrana sve do Ponta,
S Drave do Soluna,
Jedna krv i jedan jezik
Jedna žud i buna.

Kad ta miso — Vaša miso —
Prožmc sve nam kraje
Cielia zemlja ragjati će
Osveštene — zmaje.

Krvav Davor zaigrat će
Kobno kolo s nova,
Iz zemlje će planut lagum
Kopan od vjejkova.

Pa će sužanj da odahne
Da pjeva slobodi,
Svoj na svome sām da radi
Na kopnu, na vodi.

Procijetat će, cvieće naše,
Prolistat ćeš, goru,
Zoro, danče, sunce žarko,
Granut ćeš nam skoro!

Dinko Siravica.

pokrajini sumnjamо bili jedna nova i ova stranačka grupa bila spravna na energetičan istup proti klerikalnim nasrтajima.

Ovo pitaju još nije sasvim riješeno od vodstva interesovanih stranaka niti od njihovih pristaša odobreno, a ni zabačeno.

U svim širim krugovima vlasta neodlučnost i ako se osjeća potreba ujedinjenja svih liberalnih i narodnih elemenata proti klerikalnim aspiracijama, odnosno politici biskupskih palača i c. k. poglavarstva.

Mi stojimo u prvim redovima proti nosiocima auličnog katoličanstva i crnog internacionalnog klerikalizma, i rado gledamo svako nastojanje u tom pravcu, ali ipak ćemo se za sada, dok se stvar dalje ne razvije, ustegnuti, a da kažemo svoje mišljenje o ovoj novoj stranačkoj formaciji, jer mi smo u kulturnom pogledu otvoreni i izazitili liberali, a u političkom radikali na osnovi narodnog jedinstva sa svim njegovim posljedicama.

III. Pismo iz Zagreba.*

(odjek komunikeja hrvatsko - srbsko koalicije).

Zagreb, 22. travnja 1914.

Zadnjih se je dana mnogo pisalo i govorilo o koraku, što bi ga imala uzeti hrvatsko-srpska koalicija prema položaju, u koji ju je stavio barun Skerlesz, grof Tisza i ministar hrvatski Pejačević zbog parlamentarizacije vlade.

Koalicija u ovom kratkom roku od nekoliko dana doživjela više savjeta i uputa sa strane onih, koji su je vični samo napadati iz stranačkih razloga, dok se je sa strane pravednih posmatrača ovog konfliktu čulo veoma malo glasova, savjeta i uputa. Svakako osobitim interesom, različitim nadama i namjerama, pratile su razne stranke ovaj nesporazum, davajući mu sad veće — sad manje značenje, uvažavajući sad stranačko razpoloženje prema koaliciji — sad narodne interese. I sjednici, koji je najavila koalicija pred nekoliko dana, podavalu se u veliku važnost, jer je ona na njih imala zauzeti svoje stanovište prema tome izazivu bana i ministra, sugeriranu od nekih naših političkih mumijsa i tudinskih kruša. Ta se je sjednica obdržavala 21. ov. mj. Ono, što je koalicija začinila, moglo se je unaprijed predvidjati, da su su po Zagrebu i cijeloj Banovini prorusile alarmirane vijesti o raskolu koalicije, o istupu vidjenih političara u oponiciju, o secesiji nekih Srba i t. d.

Kao predigra tome

stadoše pomjivo ispitivati preveniciju Arnauta, njegovu identičnost i ostalo potrebito.

Videti naš bez što mu se spremi, obrati se on odmah na Beč. Rezultat ovog traženja pomoći bio je ovaj: Načelniku u Pazinu došlo je iz Trsta jedno povjerljivo pismo, da umiri deputaciju i ako bi opet došla, da joj reče, da je Arnaut katolik.

Oružničkoj pak postaji u Tarvižu došla je naredba sa strane oružničkog zapovedništva, da pripaze strogo na seljane da ovi naime ne bi smetali ili pak insultirali Nuzet beja, u jednu riječ: neka ga zaštite.

Treća je najlepša i najpikantnija. Župnik je naime u Tarvižu primio naredbu od biskupskega ordinarijata ne po pravu iz Po-reča već Trsta, da ostavi na miru Nuzet

beja i njegovu ženu i nek prestane s oltara žigosati: u jednu riječ: Župniče začepi ova oka.

Nije li dražesna ova sličica, koja u sebi krije dosta i dosta toga. Ova sličica izazivlje u nama tolike misli i tolike refleksije, pa kolikogod te misli i te refleksije bilo skroz opravdane, mi danas ne smijemo da ih ispišemo, jer bi modra olovka državnoga cenzora stavila se u obično gibanje.

Nego ova sličica nedvoumno nam kaže, kako klerikalizam kod nas ima svoje uporište u bajunetu i obratno i kako i bajuneta i klerikalizam umiju da se intimno razumiju i uporedno idu, pa i onda, kuda ne bi smjeli da prodju i pokažu svoj trag. Dalje ne idemo i stavljamo tačku.

Engleski kraljevski par i predsjednik francuske republike na šetnji u boulonjskoj šumi.

NAŠI DOPISI.

Trogir, 27. travnja.

U Trogiru pod pokroviteljstvom Mihaljevića opstoji nekakvo društvo kršćansko socijalno sastavljeno od Mikulinih "trumbita" i od neke zavedene i od mlađenjačkih grijeha izmoždane mladosti.

Dosta napomenuti da je predsjednik društva neki V. S. poznat još sa svog boravka u Gjenevi, sada općinski nadcestar, inače dobar glazbar koji izvrsno trombu udara.

To od takovih olina sastavljeno društvo nemože nikako da ima svoje stalne prostorije, jer gdje su god bili u konfliktu došli radi najma.

Zato im se htjede sada imati prostorije na općini, te u svom naumu pomoći popova, (današnjih gospodara Trogira), i uspješe. Lukavi Mikula što uradi? Ode na put i predade prvo ključ redarima da ga oni daju kćanskim socijalima. Ovi na 11 sati u večer prenješe svoje pokušće u općini i tako ostadoše.

Sjutradan se uskomešali opć. prisjednici i još neke pristaše Mikuline koji inače vole da igraju ulogu liberalnih ljudi, pak stadoše vijećati kad bi izagnali kršćansko socijale iz općine.

Neki da im se baci vani odmah mobilija po smetljarima, neki da se čeka načelnika, dok se vrati. U jednu riječ ne moguće se pogoditi. Kršćanski socijali su još u općini i po svoj prilici će i ostati. Mi u energiju opć. prisjednika malo vjerujemo. Podnijeli su se oni u svakoj prigodi baš junački pak će i ovog puta.

Trogrom zapovjeda Mikula, sam Mikula, a ono nekoliko njegovih prirepina nijesu za drugo nego da ga na Vlasti uzdrže.

Pak još hoće da ih se ne napada.

Ta što se onakovim ljudima može i reći drugo, već onu narodnu: "ko lupežu vreću drži..."

IZ GRADA I POKRAJINE.

Počast narodnim mučenicima i Poglavarstvo. Kao prošlih godina tako i ove na današnji dan narodna društva izvješće troboje na pô stijega, a i općina. Ove godine — što nikad do sad — ko-tarska politička vlast obnašla je, da je to nedopustivo i naredila skidanje zastava. Donosimo ovo kao vijest bez komentara, jer ga i ne treba, samo nadodajemo to, da politička vlast može izdati ovakih naredaba koliko hoće, može nalagati skidanje zastava, ali zabraniti da mislimo, kô sto moramo misliti kao Hrvati i skinuti sa srca i duše naše ono, što nam je zapis i amanet naših djedova, ne će lje-nikada, dapaće tim će mjerama još više

u našodu našemu njetiti ono, za čim otvoreno teži.

Ipak ne možemo a da ne iznesemo pred širu javnost motivaciju kojom je na-
loženo „Hrv. Sokolu“ da skine zastavu.

Poglavarstvo je naime motiviralo svoju

društvo tim, da „Sokol“ nije političko
društvo. Od gospode na Poglavarstvu mo-

ralo bi se barem tražiti poznavanje uprav-
nog prava. Gospoda bi morala znati, da
kod nas uopće nema političkih društava u

smislu zakona i da se takova društava n

nigdje u Austriji ne osnivaju obzirom na
zakon, koji im zabranjuje političke agi-
tacije.

Mi se s toga čudimo ili bolje smi-
jemo ovoj motivaciji, a gospoda neka se
tješe, da još na nekim poglavarskim
ima takih pravničkih analfabeta, kakvih se
rijetko nalazi.

Na ovu zabranu odgovorit ćemo im
još i onu: kolo sreće u okoli vrteći se
ne prestaje, tko bi gori sad je dol, a
tko dol gori ustaje!

Poglavarstvo zaplijenilo srpsku

zastavu. Srpska čitaonica izvjesila je ta-

kodjer zastavu na po stijega u počast o-
bljetnice smaknuća Zrinskog i Frankopana,

a poglavarsvo je poslalo sve raspoložive

policajne činovnike, špijune i detektive i
provalivši u društvo skinulo i zaplijenilo

zastavu. Predsjednik društva dr. Nikola Su-

botač muževno i junački se opro. U su-

botu opširnije o cijeloj stvari.

Hrvatski Sokol priređuje u nedje-
lu dne 3. svibnja u pozorištu „Mazzoleni“

veliki vokalni i instrumentalni koncerat

sudjelovanjem muškog i mješov. pjevačkog

zbora i orkestra, te mjesnog tamburaškog

društva „Srbadija“. Početak u 8 1/2 sati

na večer.

O uskraćenoj opć. subvenciji o-
sječkoj operi. Velika zabrinutost opć. o-

bornika za opć. financije prinuka ih je,

da otkažu pripomoć osječkoj operi i ope-
reti. Užasno mora da je stanje općinsko,

kad je teško otkinuti kukavni hiljadak kru-
na, da se dogie u susret gostovanju jednog

našeg opernog i operetnog društva. U času
kad gg. odbornici stvaraju zaključke i šalju

izvješća za odobrenje velikog općinskog

pajmetno, je li rodoljubno, je li obzirno
prama ugledu i glasu grada i prama prava-
vima gragjanstva uskratiti sa strane općine
neznatnu pripomoć od 1000 K jednom na-
šem opernom društvu, kojemu je zadaća da

i u ovom dijelu naše domovine posvjedoči

napredak dotične hrvat. umjetnosti i da za
nju pobudi interes u našim gradovima, vič-
nim do sada slušati uvijek tugia i u opće

slaba društva te vrsti? — Nikakav razlog

ne može da opravda postupak opć. odbora.
još manje kad se uzme u obzir, da imamo

sad u mjestu jednu srednju školu, koju

pohagla mladež takojer željna, da bar kad-
god čuje hrvatsku operu. Svojim postup-
kom opć. odbor pokazao je, da mu je malo

do toga, što će se o Šibeniku govoriti ši-
rom naše zemlje, pokazao je, da mu je malo

stalo je li će se Šibenik smatrati prostim

selom i li će se njegov patriotizam do-
vesti u sumnju; onaj patriotizam, radi kojeg

je do nedavno bio na krasnom glasu! Ču-
jemo, da je jedini gosp. opć. upravitelj

Luger bio za to, da se osječkoj operi dade

subvencija od 1000 K, dočim sva gospoda

odbornici, dični sinovi Šibenika grada, bi-
juh složni — kô u svemu, — da se sub-
venacija ne dade.

Općine Split i Dubrovnik namijenile

ovoj svrsi po više hiljada kruna, općina Šibenik niti pare. Ovo ne znači štediti, ovo

znači ciganiti, znači omaložavati grad i sebe same, znači cinično odbijati naša dru-
štva i naše umjetnike, znači cinično lišiti

gragjanstvo umjetničkog uživanja, dok to
gragjanstvo, koje plaća prikeze, može ipak

zahtijevati od svoje općine da potpomaže
domaća kulturna društva, ponajprije pak

hrvatska opera i gostovanja u našem gradu.
Al što je korist projicere margaritas.... što

je korist uvjeravat o čemu ljudi, koji su
pokazali odmah ono što jesu i kakovi su,
kad su se ugniezdzili u općinu kô pilad u

kuću netom ih je kao odbornike imeno-
vala c. k. pokrajinska politička vlast i koji su

odmah zatim imali srca i obraza da u
svom glasilu reku, da ih je na općinu do-
velo povjerenje puka i gragjanstva! A sada,

plaudent cives!

Premješten. Ovih dana bio je pre-
mjeno u Biograd gosp. geometar Antun Petružela. U našem gradu bio je poznat
kao vrijedna i čestita osoba. U kotaru

Tiješnjanskog kamo je duže vremena ra-
dio, biti će češće spominjan radi njegove
susretljivosti prama seljaku i savjeti u
vršenju svojih dužnosti. Gosp. Petruželi

želimo svaku sreću u svom novom bora-
vilištu, akoprem je kako čujemo u zadnje
doba u službi doživio više razočaranja.

Požar. Sinoć nešto prije 9 ura u
večer uskomešalo se je sve u restoranu

hotela „Krka“. Iz kuhinje su opazili veliki
dim koji se je dolazio iz skladista likera

istoga hotela. Nastalo komešarije, došli
vatrogasci štrcaljkama i za samih nekoliko

minuta zgrnula se sva sila svijeta.

Sad je nastao pravi kaos, vidi se
dim, zna se da nešto gori, a ne zna se
što gori. Čas se je govorilo da gori hotel,

čas magazin dogane, sad opet dučan g.
Grubišića, vatrogasci su trčali tam-
amo, dok se napokon nije ustanovilo da

zbilja gori magazin hotela, gdje su umje-
šteni likeri. Nečijom nepažnjom užeglja
se je slama kojom su bile obložene bo-
tilje, vatra nije mogla da uhvati većega
maha i tako je da kroz malo vremena

bilo sve pogašeno. Sreća, da su vatro-
gasci, koji su sada većinom novaci, bili

sinoć upravo zabavljeni svojim redovitim
kušnjama i tako bili na prilici, da spre-
mi pritrčke, jer inače sigurno danas se ne
bi mogli pohvaliti svojom brzinom i hi-
trinom!

Nadbiskup zagrebački umro. Za-
grebački nadbiskup Dr. Juraj Posilović umro

je nakon duge bolesti. Nema dvojbe bio je
kao teolog spremar i uživao je veliki glas;

i kao čovjeku mora mu se priznati dobro
srce i darežljivost. Mnogi i mnogi siromasi
našli su kod njega obilate podpore.

Kao čovjeku, koji je svojim položajem
imao upliv i u političke prilike i u
njima sudjelovao, ne govorimo. De mor-
tuis nihil nisi bene!

Spomenut ćemo samo da se je u Zagrebu više puta pred njegovom palačom
demonstriralo, a mnogo puta bio je i u no-
vinstvu napadan. On je za svoga biskupovanja razmahao i uveo klerikalizam u Hr-
vatskoj, mlađe svećenstvo nastojao je da
što bolje odgoji u tom duhu, svojim upli-
vom i novčano potpomagao svaku klerikalnu
akciju, dok nije doveo u Hrvatsku i Jezuite, taj najjači stup i najživljje agitator
klerikalizma.

Godine 1910. radi visoke starosti do-
dijeljen mu je Dr. Ante Bauer kao nadbi-
skup koadjutor cum iure successionis.

U Nedjelju u jutro zaklopio je vječno
Dr. Posilović svoje oči. Jutros u 1 sati
bilo je njegovo mrtvo tijelo prenešeno kroz
glavljive ulice Zagreba i pokopano u stol-
noj crkvi u nadbiskupskoj grobnici iza
oltara.

Smrću Dra. Posilovića, postao je eo
ipso Dr. Bauer zagrebačkim nadbiskupom,
na osnovu bule Pape Pia X., od 1911. Dr.
Bauer je bio nekada kao profesor teologije
zastupnik i član koalicije i uživao simpa-
tije narodnih krugova. Hoće li sada Dr.
Bauer nastaviti politiku klerikalizma svoga
predstavnika i u tu svrhu nastojati izrabiti
onu naklonost, koju je imao u narodnim
redovima, pokazat će nam budućnost.

Porez na pjenasta vina: naknadno
oporezovanje. Pjenasta vina, koja se na-
laze na 1. maja 1914. u slobodnom pro-
metu, podložna su po § 17 zakona 2. fe-
bruara 1914. o porezu na pjenasta vina (l.
d. z. br. 40) naknadnom oporezovanju, u
pogledu kojega §§ 16–18 provedbenog
prepisa od 24. marca 1914. (l. d. z. br. 72)
k zakonu gore pomenutom sadrže tačnije
odred

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene ciene od 25%, može svaki nabaviti gotovih odiela i kabana najnovijeg kroja

□ Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu □
samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće
glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponедјeljak u 5 sati posl. podne
povratak svake subote u 6.30 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posl. podne
povratak svakog utorka u 6.30 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posl. podne
povratak u četvrtak u 6.30 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u srijedu u 5 sati posl. podne
povratak u ponedjeljak u 6.30 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posl. podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta u utorak u 6 sati posl. podne
povratak u nedjelju u 11.15 posl. podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati posl. podne
povratak svaki četvrtak u 7.15 posl. podne.

„HERCEG-BOSNA“

ZEMALJSKI OSJEGURAVAJUĆI ZAVOD ZA BOSNU I HERCEGOVINU,
Ravnateljstvo za Dalmaciju i Istru **SPLIT**, Marmontov trg. Telefon br. 149

Srednjičica
SARAJEVO

Dion. glavnica
K 4,000.000

Podružnice:
Osijek, Zagreb,
Rijeka, Beograd.

Zavod preuzima osiguranja: a) proti požaru, (makar ga i grom prouzročio
na zgrade, tvornice, strojeve, gospodarske i obrtnice zalihe, robu, pokretnine,
stoku itd. b) proti štetama od tuče uz naknadu potpune štete; c) proti
nezgodama za pojedinačno, kolektivno (skupno), odgovornosno osiguranje
itd., kao i proti nezgodama djece; d) protiv provalne kradnje; e) proti
razbijanju stakala; f) proti štetama od prevoza robe vodom, kopnom i
željeznicama; g) na ljudski život i to: osiguranja za slučaj smrti, mješovita
odnosno osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, osiguranja miraza,
životnih renta, udovinna i ugojnina.

Premije osiguranja računaju se posve nisko. Štete se isplaćuju brzo i
kulantno! Zastuplja u svim gradovima i većim mjestima primaju ponude
za sve vrste osiguranja.

Jedino jugoslavensko dioničko poduzeće za osiguranje.

Ravnateljstvo u Splitu daje na zahtjev rado sve upute.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

jedini je domaći osiguravajući zavod. :- Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj
palači, ugao Maravske i Prera-

dočićeve ulice.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrste osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sjena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,013.332.66
Prijah premija s pristojbama K 1,486.297.56
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 5,624.162.96

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLAĐIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

Prva slavenska tvornica ure za tornjeve

FRANJO MORAVUS, Brno

(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvori i razašilje

Ure za crkvene zvoničike, dvorce, škole, tvornice i vjećnice, samo u Izvrstnoj Izrabi vrlo
jeftino.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cenici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

I Z V O Z .

HRVATSKA TISKARA

(D.R KRSTELJ I DRUG
SIBENIK - DALMACIJA)

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i občinske urede.

Izrađuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte,
jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica obskrbljena svim potrebnim i najmodernejšim strojevima
kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje
itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.